

РЕЦЕНЗИЯ

за научната и творческа дейност на доц. д-р Луливера Делчева Кръстева - Стоянова, кандидат за заемане на академичната длъжност „професор” в СУ „Св. Климент Охридски” по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – медии и социални конфликти) в конкурс, обявен в ДВ, бр. 65 от 16 август 2019 г.

Член на научното жури: проф. д.н. Любомир Стойков

Доц. д-р Луливера Кръстева - Стоянова е един от най-сериозните и задълбочени български изследователи, интерпретатори, анализатори и коментатори на взаимовръзката вътрешнополитическа журналистика – социални конфликти, на медийната аксиология, на дефицитите в журналистическата практика и др. Тя има впечатляващ опит в научната и изследователската дисекция на новите журналистически модели, функционалното и дисфункционалното действие на журналистиката, взаимодействието между социалната психология и журналистиката и др. Научните резултати от нейните изследвания са споделени на престижни национални и международни форуми и конференции, както и в авторитетни български и чуждестранни издания.

Доц. Кръстева има отлична репутация на дългогодишен уважаван, последователен и отдаден на мисията си университетски преподавател, както и на етичен, всеотдаен и тактичен колега във Факултета по журналистика и масова комуникация при Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Тя е изключително добронамерена и позитивна в общуването си със студентите, поради което е търсен и желан научен ръководител на техните дипломни работи.

Кариерно развитие, професионална и преподавателска дейност

Кандидатът в настоящия конкурс – доц. д-р Луливера Кръстева, има много добро и ясно кариерно, преподавателско и изследователско развитие. През годините тя се реализира качествено както в чисто академичен, така и в творчески, и в журналистически план. През 1989 година получава образователната и научна степен „доктор“ по филология. Преподавателската ѝ кариера във Факултета по журналистика и масова комуникация на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ започва като хоноруван асистент през 1991 година в катедра „Журналистика и актуална политика“ във ФЖМК (тя е била асистент на един от доайените на българската народопсихология проф. д.ф.н. Марко Семов). От 2000 година до днес доц. Кръстева е доцент в катедра „История и теория на журналистиката“ на Факултета по журналистика и масова комуникация при Софийския университет „Св. Кл.Охридски“. Тя е била член на Факултетния съвет на ФЖМК в продължение на близо 20 години (от 2000 до 2019 година), както и член на Факултетната атестационна комисия в периода между 2013 и 2015 години.

В своята богата академична дейност Луливера Кръстева е автор на дванадесет значими лекционни курсове за бакалаври, магистри и докторанти, сред които „Медиите и държавните институции“, „Социални конфликти“, „Медийни аспекти и социални конфликти“, „Журналистика на вътрешни теми“, „Медиен анализ“, „ПР и социални конфликти“, „Културни институции“, „Социални нагласи и медии“, „Институционални ПР дефицити“, „Медийни социомодели, конструктивна журналистика“ и др. Важно обстоятелство е и това, че тя е създала три учебни програми за студенти в европейската програма по ЕРАЗЪМ плюс, както и че е преподавала в четири задгранични университета в Холандия, Естония, Латвия и Полша.

Свидетелство за плодотворната научна дейност на кандидата в настоящия конкурс е и неговата публична активност. Доц. Кръстева има респектиращо количество участия в тридесет и една национални и международни конференции. Тя е натрупала и солиден журналистически и редакторски опит в редица централни издания и национални медийни проекти. Тя е член на Съюза на българските журналисти и на Международната федерация на журналистите. Всичко това ѝ дава допълнителна увереност и професионално самочувствие в нейната аудиторна работа със студентите.

Научно-изследователска дейност

Трябва да се подчертае, че доц. д-р Луливера Кръстева категорично отговаря както на количествените, така и на качествените критерии в настоящия конкурс за „професор“. Справката за изпълнението на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ (научна област 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки) показва, както следва – 50 точки (група от показатели А), 100 точки (група от показатели В), 330 точки (група от показатели Г), 350 точки (група от показатели Д) и 160 точки (група от показатели Е) или общо – 990 точки, които са достатъчни за целите на конкурса. Тази кратка рекапитулация ясно и коректно показва високите качества на кандидата, неговото трудолюбие и научна продуктивност.

В документите е приложено както описание на всички публикации на авторката, така и на публикациите, които са включени за участие в този конкурс. В последния списък са включени 1 монография, 1 глава от книга (на англ. език) и 26 студии и статии на български и английски езици в Европа и САЩ. От тях 3 са с импакт фактор Scopus. Добре е да се има предвид също, че доц. Кръстева е рецензент на 7 монографии, книги и научни сборници, от които 2 са на английски език. Научен ръководител е

на шест докторанти, от които единият е защитил, а трима са пред вътрешна защита. Освен с доклади и научни съобщения в десетки наши и чуждестранни конференции, тя е била ръководител на 6 научно-изследователски и образователни проекта от общо 14, в които е участвала (от тях 6 са по европейски или други чуждестранни фондове).

Ключово място сред научните публикации за конкурса заема най-новата монография: **Кръстева, Луливера. Социални конфликти и медиен резонанс. Комуникационни проблеми в български медии (2007-2019), София: УИ Св.Кл.Охридски, 2019. 432 с. ISBN 978-954-07-4797-2.** В нея проникновено и прецизно от медиен ракурс се интерпретират основните социални конфликти в условията на трансформации и се поставя фокус върху журналистическата рефлексия спрямо тези обществени сблъсъци. Специален акцент се поставя върху дефицита, слабостите и пропуските в медиите. Компетентно и аргументирано авторката анализира вазиоотношението между социалните конфликти и медиите през призмата на динамиката на прехода. Основателно тук доц. Кръстева структурира три съществени аспекта – първия, който маркира генезиса на социалните конфликти в нашето общество, втория, който медиатизира тези конфликти и третия аспект, който генерира нови конфликти (вж подробно стр. 104 - 105).

По-нататък Луливера Кръстева ясно диференцира функциите на журналистиката във времето на социалната промяна, отделяйки специално внимание на конюнктурната журналистика, на псевдоразследванията и на размиването и отслабването на образователната функция на журналистиката. В най-съществената – трета, глава научното и изследователско ударение пада върху природата и динамиката на социалните конфликти в периода на трансформация. Адмирации и респект заслужават встъпителните сегменти, свързани със скалата на медийното оценяване на конфликтите и гигантските проблеми в образованието – този

„водещ социален конфликт“, според авторката. В третата част на монографията също така **релефно изпъкват научните и изследователските предимства на доц. д-р Луливера Кръстева особено, когато тя със силата на неопровержими доказателства посочва демографския конфликт, абсурдите на несъстоялата се здравна реформа, обезлюдяването или казано по друг начин – ликвидирането, на българското село, конфликтите на идентичността и не на последно място – медийните дефицити.**

Специално бих желал да обърна внимание на умелото систематизиране на проявленията на медийните дефицити през функциите на журналистиката: журналистиката като опозиция на властта, като медиен плурализъм, като социална и конфликтологична компетентност, а като интегриране на обществото, като постигната социална промяна и редица др. (стр. 325). Авторските тези получават допълнителна нагледност и плътност и от изследването на конкретни случаи (case studies) на четири от най-важните социални конфликти в България – в образователната сфера, демографската катастрофа, кризата в здравеопазването и противоречивата съдба на българското културно наследство. Вън от всякакво съмнение е, че **монографията на Луливера Кръстева „Социални конфликти и медиен резонанс“ е пионерска и иновативна в българските медийни проучвания и, че представлява фундамент и отправна платформа за по-нататъшни изследвания на журналистическото интерпретиране на социалните конфликти в българското общество. Трудът е значим не само за съвременната медийна теория и за комуникационните анализи, но и за българската конфликтология, народопсихология, политология и културология.**

Доц. д-р Луливера Кръстева е от онези съвременни учени и университетски преподаватели, които се характеризират с творческа добросъвестност, усет към социалните противоречия, авторска

последователност и единство на целта. Ето още няколко от нейните публикации, предложени в настоящия конкурс за професор, които убедително подсилват това впечатление:

- КРЪСТЕВА, Луливера. Социално мислене и медии. - В: Год. на СУ Св. Кл. Охридски, Факултет по журналистика и масова комуникация, том 25, 2018, с. 113-131. ISSN 1311-4883;
- КРЪСТЕВА, Луливера. Медийни социомодели. - В: Константинова, Здр., М. Петров, М. Дееничина (състав.) От век на век, от слово към слово. Сборник в чест на проф. дин Филип Панайотов, София: УИ Св. Кл. Охридски, 2014, с. 187-202. ISBN 978-954-07-3775-1;
- KRUSTEVA, Lulivera. Rural depopulation, alternative green energy sources and the media. In: Engineering for Rural Development, Faculty of Engineering, Latvia University of Agriculture, 2012], pp.629-632 (Web of Science; SCOPUS;). ISBN 978-9984-48-135-7;
- KRUSTEVA, Lulivera. Education in the global society and the media. In: Journal of US-China Public Administration, 2012, vol. 9, No.12 (Serial Number 86), pp.1441-1454. ISSN 1548-6591 и др.

Научни приноси и постижения

В публикациите и документите, представени от доц. д-р Луливера Кръстева се съдържат значими научни приноси и постижения. **Най-важният принос, според мен, е в разкриването на корелацията между съвременните социални конфликти в българското общество и днешната журналистическа практика у нас. Разбира се, съществуват и редица други опити в това отношение, но заслугата на доц. Кръстева е в цялостното системно-структурно анализиране и прецизиране на връзката социален конфликт – журналистика.**

Признавам и заявените от нея собствени научни приноси, като специално ще обърна внимание на три от тях:

- Изведените теоретични и понятийни категории в сферата на медийната аксиология, каквито са социалната компетентност, социалната акомодация и поведение, медийните социомодели, синдромите на негативизъм, на медийна некомуникативност и др.
- Систематизирането на такива горещи проблеми на българската журналистика като темите табута, недостига на социалните новини и проблеми, фаворизирането на негативните вестии, както и лансирането на журналистически модели, свързани с насаждането на социални страхове, на обреченост, на отчуждение, на апатия и други подобни.
- Отстояваните и развити хипотетични възможности за възвръщане на доверието на обществото към медиите и медийната система, засилване на ролята на конструктивната журналистика чрез изграждането на социална компетентност и конфликтологични знания сред журналистическата колегия и др.

Въз основа на всичко, което посочих по-горе, напълно убедено ще гласувам положително за доц. Кръстева, тъй като тя заслужава това – както за респектиращата академична, педагогическа и изследователска активност и последователност, така и за оригиналните анализи и стойностни текстове, и за несъмнените приноси към медиязнанието, журналистиката и социалните науки. Моля уважаемото научно жури да утвърди доц. д-р Луливера Кръстева - Стоянова на академичната длъжност „професор” по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – медии и социални конфликти).

28 декември 2019 г.

Проф. д.н. Любомир Стойков

